Մանգամեի Էֆքեար տեղաւ 300 նիւսխէ Վերելիկ, ուռէ գրամէթի, Խոթանարու իչին 250, վէ ալէք ալարդա 125 գրշ. Վէ թաշրանարու իչին բոսթա փարաւաք ատաթի իչինաէ օլարագ, քիչիւք նիւսխէներին ատ նէվէ գրամէթի 200, վէ ալէք այլեզզ տաթի 100 գրշ. օլաճագ տբր։
Վէ պէհէք նիւսխէսի 40ա փարտա սաթըլաճագ տբր։

Մանգամայի Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՏԻԻ

Իլանթքն պէհեր սաթըրք իչին, պիրինճի տէֆտա 3, իքինճի տէֆտաս 2, քի իւչինճի վէ սոնրը տէֆտարտա 1էր գրշ. ալընմաղ տբր։
Սէքթուպ վէ սոնրի, Պէյ-օղլուն 8ողլու-հօլամ 467 նիւմէրօլու խանէսի Լէվանթ Հէրալտ թարգեմանէսինէ, Կարագեա 8. Գանասան խմբինէ կէոնտէրիլէճէք տբր։

ՕՐԱԹԹԻԳՐՈՅՑ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏՐ ՍԱՑԻՐԷՔ

ԻԼՔԻՆՃԻՒ ՍԷՆԷ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՎՈՎ 1285 ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ. ՀՎ 1868 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 14 ՀԱՄԱՐ 741

ԻՍԹԱՆԲՈՒԼ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2.

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹԸ ԽՈՐԻՃԻՆԷ

ՍՐԱՆԻԱ

Պու մէմալիքաէն վարիա օլան խապէրլէր, Թէքիրարէն Թէէսիւֆ օլունաճագ հալէր պէեան իթմէքտէ տիրլէր։

Կէօրիւնիւր քի, գալիչա հազրէթլէրի, պիր ուրա սէրպէսիյէթէ բիայէթ կէօսթէրէճէք կիպի պիր Թավր Թութմուշ իսէտ, եա եարմա պիր շէյ իմիշ, եախօա սօնրատան Թէքիրարէն Թէպտիլի էֆքեար իյլէմիշ տիր։

Էհալինին հիտտէթ ու հէրարէթի, այնի հալտէ տէվամ իթմէքտէ, վէ սիլահը կէսմէթիրիշէր տախի պաշ կէսմէքմէքտէ տիրլէր։ Վէ հիւքիւմէթ տախի, քէնտի Թարիգի բոլիթիգասընտան ասլա շաշմաեարագ, անճագ զու հուրա կէլէճէք օլան պիւյիւք պիր իսթիլալն էօնիւնիւ ալմաեա չալըշմագտա տբր։

Զաթէն շիմտիտէն, Թօլտո եագընլարընտա պուլունան տաղլարտա, 60 ար քիշիտէն իպարէթ օլարագ պիր Թագըմ զօրպա պէօլիւքլէրի մէյտանէ չըգմըշլար, վէ Ալիքանթէ եեալէթինտէ պուլունան Գիլէնա շէհրինտէ տախի, կիզլիտէ սագ-

[illegible]

միւհիմմաթը, հիւքիւմէթին էլինէ կէչմիշ տիր։

ՖԷՆԻԸՆԼԱՐ

Ամէրիգատա Ֆէնիքընլըգ իլլէթի թէքրարէն թէրբէշմէյէ պաշլամըշ տբր։ Վէ պու իլլէթէ միւպթէլա օլանլար, թէքրարէն, Ամէրիգատա, Ինկիլթէրա մէվլէթի հիւքմիւ թահթընտա պուլունան Գանատա մեմալիքի իւզէրինէ հիւճում իթմէքլեյէ հազըրլանմագտա տբրլար։ Ֆագաթ պու հիւճումներընը նէ զէման իճրայէ գօեաճագլարը հէնուզ անլաշըլամամըշ տբր։

Ամէրիգատաքի Ֆէնիքընլարըն, պիր ատֆա մէզքիւր մէմալիք իւզէրինէ հիւճում իթմէքլէրինտէ բէրիշան օլուպ կէրի չէքիլմիշ վէ խայլի վագըթ բահաթ տուրմաեա մէճպուր օլմուշլար իքէն, շիմտի հէմ տահա զայիֆ օլտուգլարը։ Վէ հէմտէ Ինկիլթէրա վէ Ամէրիգա հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ, եվվէլքի խուսումէթին զրտտը օլարագ, տօսթլուգ ալէամէթլէրի միւշահէտէ օլունտուղու հալտէ, թէքրարէն պիր հիւճում տահա իճրա իթմէքլեեէ գալգըշմալարը, ազ պուտալարգ տէյիլ տիր։

Գանատատա պուլունան եէրլի վէ մաշրըզ օլան կէօնիւլլիւ ասաքիր, հէր պիր վագաաեա գարշը գօեաճագ տէրէճէտէ գուվվէյի քեամիլէյէ մալիք պուլունտուղունտան, հիւքիւմէթ գըշլարընտա պուլունան նիզամ ասաքիրի, քէնտի բահաթընը պօզմամըշ տբր։

Թէհրանտան ալաֆրանկա սեպտեմբեր 1 Թարիխլէ պիլտիրիլտիկինէ նէզարէն, Իրան Շահընըն վէլիի ահտը, խօրասան շէհրինտէ գօլէբատան վէֆաթ իթմիշ տիր։

— Խմբէրաթօր Նարօլէօն հազրէթլէրի իլէ Խորանեա գրալիչասը պէյնինտէ Ֆրանսա սինօր պաշլարընտա պիր շէհիր-տէ պիր միւլագաթ վուգու պուլաճաղը միւթէվաթիր տիր։

— Վիէննասա, Ավսթրիա տէվլէթի ումուրու տախիլիյէ Նազբը Մ. Կիսթրա Թարաֆընտան մէմալէքին քեաֆֆէյի էեալէթլէրի մէմուրլարընա խիթապէն, պիր միւզաք քէրէյի ումուրիյէ իրսալի իլէ, շիմտիքի եէնի նիզամնամէյէ մուխալիֆ օլան քեաֆֆէյի մէմուրընին ազ օլունմասը էմր օլունմուշ տուր։

Պու Թէապիր Պոհէմիա վէ Կալիչիա էեալէթ մէճլիսլէրինին, հիւքիւմէթէ գարշը օլան Թավր ու հարաքեաթընա շէտիտ պիր ճէվապ սայլըապիլիր։

— Ինկիլթէրատա Ադէրժըլ շըմէնը Ֆէրի իւզէրինտէ զու հուրա կէլէն դազա հագգընտա աչըլան Թէֆթիշտէն, իքի նէֆէր շըմէն տը Ֆէր մէմուրլարընը ճիւնհալը օլտուղու շիւբհէ օլունարագ, մուհաքէմէեէ չէքիլէճէքլէր իմիշ։

— Բրուսիա տէվլէթի հագգընտա Ավսթրիաեր քէնտինէ միւթթէֆիք իթմէք իչին, չալըշմագտա տբր տէյի զուհուրա կէլէն թէվաթուրլարը գաթան ասլը օլմաերպ, վէ Ֆրանսա Թարաֆընտան տախի, Ավսթրիաեա օլան պու Թարզ Թէքլիֆլէրէ, Մ. Պայսթ, Ավսթրիանընը շիմտիլէրտէ բահաթ վէ սուլհ ու սալահտա գալմագլըդա իհթիեաճը պուլունան պէյնինտէ պիր մուհարէպէ վուգուրինտէ իսէ, պիւս պիւթիւն պի Թարաֆ տուրաճաղընը, տէֆթարլէ պէեան իթմիշ տիր տէնիր։

— Գավլէն սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, Իթալեա իլէ Եունան հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ, պիր Թիճարէթ ահտնամէսի ագտ օլունմագ իւզրէ միւզաքէրաթ աչըլմըշ տբր։

— Վիգթօր Հիւկոնուն մատամասը, կէչէն կիւնլէր Պրուքսէլրտէ վէֆաթ իթմիշ օլուպ, պիւյիւք իհթիրամաթ իլէ ճէնազէսի Ֆրանսաեա, Ֆամիլեասընընն գապրիսթանընա նազլ օլունմուշ իսէտ, Վիգթօր Հիւկո Ֆամիլեասը զայէթլէ ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարը օլուպ, վէ Նարօլէօն իմբէրաթօրուղու կիւնիւնտէ, Ֆրանսաեա կիրմէլերի եասագ օլմուշ օլտուղունտան, վիգթօր Հիւկո վէ Ֆամիլեասընտան պուլունան սայիր զէվաթ Պէլճիքա սինօր պաշլընա գատտը ճէնազէ իլէ կիթաբէն սօնրա, ճէնազէ Ֆրանսաեա կիրմիշ, վէ բիֆագաթընտա էիսէնլեր կէրի տէօնմիշ չէր տիր։

Մէրգում քէնտի ճէնազէսինին Ֆրանսատա տէֆն իսթիմէսինի վասիյէթ իթմիշ օլմասին, վէ պունուն սէպէպի իսէ ուզունճա օլտու գունտան, պաշգա տէֆա թաֆսիլ իճէ պիլտիրիրիզ։

— Մ. Պիզմարգըն իքինճի տէֆա օլարագ պարլիրտէն տիս չէսինտէն կէրչէ աղրըճա պիր սագաթլըգ գու հուրիթմիշ տէյիլ իսէտ, հէր հալտէ զիհնատ լահաթսըզ օլտուղունտան, թապիպլէր ասլա չալըշմամասընը թէնպիհ իթմիշլէր տիր։

Պաշգա խապէրլէրէ պագ-պագ, միւմայիլեյէհին պու գատտար ագրը պիր հալտէ պուլունտուղու սահիհ օլմաերպ, սեպտեմբեր այը սօնլարընտա, Պէրլինէ ավտէթ խէճէկի մէմուրի գավիտէն իմիշ։

— Յանիմարգա գրալը Սէն-Բէթէրպուրկտան Գօրչէնհակա եէթիշմիշ տիր։

— Շիմալի Ամանեատա, մէթրօ ուսուլինտէ թարթը վէ էօլէիւ նիզամարը տէ պիր միւլագաթ վուգու պուլաճաղը միւթէվաթիր տիր։

— Վիէննասա, Ավսթրիա տէվլէթի ումուրու տախիլիյէ Նազբը Մ. Կիսթրա Թարաֆընտան մէմուրլարընա քեաֆֆէյի էեալէթլէրի մէմուրլարընա խիթապէն, պիր միւզաք քէրէյի ումուրիյէ իրսալի իլէ, շիմտիքի եէնի նիզամնամէյէ մուխալիֆ օլան քեաֆֆէյի մէմուրընին ազ օլունմասը էմր օլունմուշ տուր։

Պու Թէապիր Պոհէմիա վէ Կալիչիա էեալէթ մէճլիսլէրինին, հիւքիւմէթէ գարշը օլան Թավր ու հարաքեաթընա շէտիտ պիր ճէվապ սայլըապիլիր։

— Ինկիլթէրատա Ադէրժըլ շըմէնը Ֆէրի իւզէրինտէ զու հուրա կէլէն դազա հագգընտա աչըլան Թէֆթիշտէն, իքի նէֆէր շըմէն տը Ֆէր մէմուրլարընը ճիւնհալը օլտուղու շիւբհէ օլունարագ, մուհաքէմէեէ չէքիլէճէքլէր իմիշ։

— Բրուսիա տէվլէթի հագգընտա Ավսթրիաեր քէնտինէ միւթթէֆիք իթմէք իչին, չալըշմագտա տբր տէյի զուհուրա կէլէն թէվաթուրլարը գաթան ասլը օլմաերպ, վէ Ֆրանսա Թարաֆընտան տախի, Ավսթրիաեա օլան պու Թարզ Թէքլիֆլէրէ, Մ. Պայսթ, Ավսթրիանընը շիմտիլէրտէ բահաթ վէ սուլհ ու սալահտա գալմագլըդա իհթիեաճը պուլունան պէյնինտէ պիր մուհարէպէ վուգուրինտէ իսէ, պիւս պիւթիւն պի Թարաֆ տուրաճաղընը, տէֆթարլէ պէեան իթմիշ տիր տէնիր։

— Գավլէն սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, Իթալեա իլէ Եունան հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ, պիր Թիճարէթ ահտնամէսի ագտ օլունմագ իւզրէ միւզաքէրաթ աչըլմըշ տբր։

— Վիգթօր Հիւկոնուն մատամասը, կէչէն կիւնլէր Պրուքսէլրտէ վէֆաթ իթմիշ օլուպ, պիւյիւք իհթիրամաթ իլէ ճէնազէսի Ֆրանսաեա, Ֆամիլեասընընն գապրիսթանընա նազլ օլունմուշ իսէտ, Վիգթօր Հիւկո Ֆամիլեասը զայէթլէ ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարը օլուպ, վէ Նարօլէօն իմբէրաթօրուղու կիւնիւնտէ, Ֆրանսաեա կիրմէլերի եասագ օլմուշ օլտուղունտան, վիգթօր Հիւկո վէ Ֆամիլեասընտան պուլունան սայիր զէվաթ Պէլճիքա սինօր պաշլընա գատտը ճէնազէ իլէ կիթաբէն սօնրա, ճէնազէ Ֆրանսաեա կիրմիշ, վէ բիֆագաթընտա էիսէնլեր կէրի տէօնմիշ չէր տիր։

Մէրգում քէնտի ճէնազէսինին Ֆրանսատա տէֆն իսթիմէսինի վասիյէթ իթմիշ օլմասին, վէ պունուն սէպէպի իսէ ուզունճա օլտուղունտան, պաշգա տէֆա թաֆսիլ իճէ պիլտիրիրիզ։

— Մ. Պիզմարգըն իքինճի տէֆա օլարագ պարլիրտէն տիս չէսինտէն կէրչէ աղրըճա պիր սագաթլըգ գու հուրիթմիշ տէյիլ իսէտ, հէր հալտէ զիհնատ լահաթսըզ օլտուղունտան, թապիպլէր ասլա չալըշմամասընը թէնպիհ իթմիշլէր տիր։

Պաշգա խապէրլէրէ պագ-պագ, միւմայիլեյէհին պու գատտար ագրը պիր հալտէ պուլունտուղու սահիհ օլմաերպ, սեպտեմբեր այը սօնլարընտա, Պէրլինէ ավտէթ խէճէկի մէմուրի գավիտէն իմիշ։

— Յանիմարգա գրալը Սէն-Բէթէրպուրկտան Գօրչէնհակա եէթիշմիշ տիր։

— Շիմալի Ամանեատա, մէթրօ ուսուլինտէ թարթը վէ էօլէիւ նիզամարը գանատատա պուլունան եէրլի վէ մաշրըզ օլան կէօնիւլլիւ ասաքիր, հէր պիր վագաաեա գարշը գօեաճագ տէրէճէտէ գուվվէյի քեամիլէյէ մալիք պուլունտուղունտան, հիւքիւմէթ գըշլարընտա պուլունան նիզամ ասաքիրի, քէնտի բահաթընը պօզմամըշ տբր։

Թէհրանտան ալաֆրանկա սեպտեմբեր 1 Թարիխլէ պիլտիրիլտիկինէ նէզարէն, Իրան Շահընըն վէլիի ահտը, խօրասան շէհրինտէ գօլէբատան վէֆաթ իթմիշ տիր։

— Խմբէրաթօր Նարօլէօն հազրէթլէրի իլէ Խորանեա գրալիչասը պէյնինտէ Ֆրանսա սինօր պաշլարընտա պիր շէհրինտէ գօլէբատան վէֆաթ իթմիշ տիր։

— Խմբէրաթօր Նարօլէօն հազրէթլէրի իլէ Խորանեա գրալիչասը պէյնինտէ Ֆրանսա սինօր պաշլարընտա պիր շէհրինտէ գօլէբատան վէֆաթ իթմիշ տիր։

— Ավսթրիա խմբէրաթօր վէ խմբէրաթօրիչասընընն կալիչեատան Լամպերկ շէհրինէ հօշճուլուգ իտէճէքլէրի կիւն պէ կիւն սահիհլէշմէքտէ տիր։ Միւշարիւէյհիւմա հազարաթը իլէ պէրապէր Արշեաիւք Շարլը տախի պուլունաճագ օլուպ, օրատա 40 պին նէֆէր ասաքիր Թալիմինտէ հազրը պուլունաճագլար տբր տէնիր։

— Նէ-Եորք Թայմզը նամ զազէթանընն Վաշինկթընտան ալտըղը պիր Թէլէկրաֆ մուճիպինճէ պիլտիրտիկինէ նէզարէն, միւճթէմէյիք Ամէրիգա բէյիսի Մ. Ճոնսընն, կէլէճէք մարտ այընընն պէշինտէ, մէմուրիեէթինի եէնի նասպ օլունաճագ բէյիսէ Թէսլիմ իյլէտիքտէն սօնրա, Էվբօրաեա կէլմէք իւզրէ վարօրա պինէճէքմիշ։ բէյիսի միւշարիէյհին մէզքիւր եօճուլուղունտան մագսէտ, մէմուրիեէթինտէ խայլիճէ եօրղունլուգ վէ մէշղուլիեէթտէն վիճուտինին սրհհէթի պօզուլմուշ օլտուղունտան, Թէպտիլի ապ ու հավա իյլէմէքտէն իպարէթ իմիշ։

— Ագ-տէնիզտէ Ինկիլիզին Ֆըրգայի տօնանմասը գօմանտանը լօրտ Քլարանս Բաժէնին թուճհ-օրտու զումատա, Ալէքսէնտրարէն Բարլամէնթօտա քիւրսիսինէ օթուրաճաղընտան, Ինկիլթէրա իլէ Ֆըրանսա արասընտաքի տէնիզտէ պուլունան Ինկիլիզ տօնանմասը գօմանտանը սապրգ ամիրալ Սըր Սիմոնի Տաքըրս միւմայիլեյհ լօրտուն եէրինէ, Ագ-տէնիզ տօնանմասը գօմանտանլըգընա նասպ օլունաճագմըշ։

Սըր Սիմոնի Գըրըմ մուհարէպէսինտէ, Սան Քուէյ նամ ուսկուր հարպ ոէֆինէսինի գօմանտա իթմիշ օլուպ, վէ ամիրալ Լայընսըն գօմանտա իթմէքտէ օլտուղու Ակոռնեռ նամ սէֆինէ իլէ Գոնքոռտ գալէասընըն տէյիլմէսինտէ քէսպի չէրէֆ իյլէմիշ տիր։

— Ճիւմա կիւնիւ, Բուսիա իմբէրաթօրունուն Ն. օվմի մախասուսէրի օլտուղունտան, Պէօյիւքտէրէտ քեային Բուսքիսէսինտէ տուա օգունմուշ, վէ Բուսիա սէֆիրի ճէնէրալ Ինոնթիէֆ թարաֆընտան բէսմի թէպրիքլէր գապուլ օլունմուշ իսէտ, սէֆիրի միւշարիւէյհ նամիզատ օլտուգլարընտան, բէսմէն թամամ վէ զիաֆէթ վէրիլմէյիպ, եալընըզ ախշամընը սէֆարէթխանէ գանունլէր իլէ տօնանմըշ վէ Պէօյիւքտէրէ բիճագսընտա մուզէքա չալընմըշ տբր։

Ատէթտէն օլտուղու վէճհ իլէ, էպլէնտէ, պայրագլար իլէ տօնանմըշ օլան Օսմանլը գարաղօլունտան Թօգլար էնտախթ օլունմուշ տուր։

— Ինտէբանտանս Պէլճտէ շու աթիտէքի պէնտ օգունմուշ տուր։

«Բումանիա դազէթալարընը իֆթիխար իլէ պիլտիրտիքլէրինէ նէզարէն, Մէմլէքէթէյնտէ պուլունան էճնէպի բօսթախանէլէրինին գալգմասը մէսելէսի, պու տէֆա Ուլահ-Պուղտան հիւքիւմէթինէ խայրը սուրէթտէ Թէսվիյէբգեր օլմուշ տուր։ Կէլէճէք յունվար աեր իսպիթասընտան իթիպարէն, բօսթա մէմուրիյէթի Թէքմիլէն, Ուլահ-Պուղտան հիւքիւմէթինէ Թէսլիմ օլունաճագ տբր։

«Թիւրքիա պու պապտէ օլ գատար մէսուտ տէյիլ տիր, չիւնքի քէնտի Թարաֆընտան միւզաքէրէ իթմէքտէ օլան Ցավուտ բաշա հազրէթլէրի, պու կիւն խարբ լրթրրար ըթմէքտէ օլտուղու սուրէթտէ հալ ու Թէսվիյէյի, նէ Ֆըրանսըզ վէ նէ տէ Ավսթրիա տէվլէթի գապինէթօլարընտան իտինէմէմիշ տիր։

«Հաթթա միւշարիէյհիւմա տէվլէթէր, Ցէվլէթի-ալիյէյ ճէվապ վէրմիրթմիշլէր իմիշ քի, Թիւրքիատա բօսթա իտարէսինին քեամիլէն հիւքիւմէթ եէտինտէ պուլունմասը զըմնընտա Գապը-ալինին հուգուգունու Թանրտրգլարը իլէ պէրապէր, Օսմանլը բօսթալարընն չիմտիքի գուսուր հալինէ, տահա զիեատէ Թէքմիլ վէ միլլ պէյնինտէ օլան միւնասէպաթ վէ միւլհագաթըն նիզամընտա, վէ էմին օլունաճագ սուրէթտէ բօսթաճա պիր եէնի Թանզիմաթ Թէագգուպ իթմէտիքճէ, հալը հազրընը, եանի չիմտիքի էճնէպի բօսթախանէլէրի պուլունմասը խուսուսունու Թէպտիլինէ բուլի բիգա կէօսթէրմէյէճէքլէր տիր։»

— Շգոտրա վալիսի, վէ Ֆըրգայի ասքէրիյլ գօմանտանը սապրգ տէվլէթլու Խամայիլ Հագգը բաշա հազրէթլէրի ճիւմա կիւնիւ Նէմցէ վարօրու իլէ Տէր-սէատէթէ վասըլ օլմուշ տուր։

— Ալթընճը տայիրէի պէլէտիյէ բիյիսի վէքիլի իզզէթլու Ալի պէյ, Թահգրգ մէմուրիյէթիյլէ Տիեարպէքիրէ ազիմէթ իտէճէկինտէն, տայիրէի մէզքիւրէ բիեատէթինէ, ամէտի օտասը իիւլաֆասընտան սատատէթլու Սալահէտտին պէյ էֆէնտի Թայեին պույրուլաճաղը մէսմուսթատան տբր։

— Թէքֆուր-տագընտա էրմէնի բրօթէսթանդարընտան պիրինին, էրմէնի գայմըշ օլան գըզընա ֆիիլի չէնի իճրա իյլէմիշ օլտուղու խապէր ալընամամըշ իքէն, գըզըն համիլէ գալըպ, պու տէֆա վագը համլ իթմէսիյլէ, իշ մէյտանա չըգմըշ, վէ Թէքֆուր-տագը միւթէսարրֆլըգը Թարաֆընտան, մէրգում, գըզ իլէ պէրապէր տերտէսթ իտիլիպ, էտիրնէեէ կէօնտէրիլմիշ տիր։

Իսթանպուլ։

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹԸ ՏԱԻԻԼԻՑԻՆԷ

Լօնտրատա տէվլէթի-ալիեէ սէֆիրի Միւլիւրիս բաշա հազրէթլէրի, Տէր-սէատէթէ վասըլ օլտուգլարը իւչինճի կիւնիւ, հուգուրու հազրէթի փամիշահիեէ գապուլ պույրուլմուշ տուր։ Միւշարիէյհ հազրէթլէրի պիր այգատար տահա խթանպօլտա կէչիրէճէք տիր տէնիր։

— Ճիւմա կիւնիւ, Բուսիա իմբէրաթօրունուն Ն. օվմի մախասուսէրի օլտուղունտան, Պէօյիւքտէրէտ քեային Բուսքիսէսինտէ տուա օգունմուշ, վէ Բուսիա սէֆիրի ճէնէրալ Ինոնթիէֆ թարաֆընտան բէսմի թէպրիքլէր գապուլ օլունմուշ իսէտ, սէֆիրի միւշարիւէյհ նամիզատ օլտուգլարընտան, բէսմէն թամամ վէ զիաֆէթ վէրիլմէյիպ, եալընըզ ախշամընը սէֆարէթխանէ գանունլէր իլէ տօնանմըշ վէ Պէօյիւքտէրէ բիճագսընտա մուզէքա չալընմըշ տբր։

Ատէթտէն օլտուղու վէճհ իլէ, էպլէնտէ, պայրագլար իլէ տօնանմըշ օլան Օսմանլը գարաղօլունտան Թօգլար էնտախթ օլունմուշ տուր։

— Ինտէբանտանս Պէլճտէ շու աթիտէքի պէնտ օգունմուշ տուր։

«Բումանիա դազէթալարընը իֆթիխար իլէ պիլտիրտիքլէրինէ նէզարէն, Մէմլէքէթէյնտէ պուլունան էճնէպի բօսթախանէլէրինին գալգմասը մէսելէսի, պու տէֆա Ուլահ-Պուղտան հիւքիւմէթինէ խայրը սուրէթտէ Թէսվիյէբգեր օլմուշ տուր։ Կէլէճէք յունվար աեր իսպիթասընտան իթիպարէն, բօսթա մէմուրիյէթի Թէքմիլէն, Ուլահ-Պուղտան հիւքիւմէթինէ Թէսլիմ օլունաճագ տբր։

«Թիւրքիա պու պապտէ օլ գատար մէսուտ տէյիլ տիր, չիւնքի քէնտի Թարաֆընտան միւզաքէրէ իթմէքտէ օլան Ցավուտ բաշա հազրէթլէրի, պու կիւն խարբ լրթրրար ըթմէքտէ օլտուղու սուրէթտէ հալ ու Թէսվիյէյի, նէ Ֆըրանսըզ վէ նէ տէ Ավսթրիա տէվլէթի գապինէթօլարընտան իտինէմէմիշ տիր։

«Հաթթա միւշարիէյհիւմա տէվլէթէր, Ցէվլէթի-ալիյէյ ճէվապ վէրմիրթմիշլէր իմիշ քի, Թիւրքիատա բօսթա իտարէսինին քեամիլէն հիւքիւմէթ եէտինտէ պուլունմասը զըմնընտա Գապը-ալինին հուգուգունու Թանրտրգլարը իլէ պէրապէր, Օսմանլը բօսթալարընն չիմտիքի գուսուր հալինէ, տահա զիեատէ Թէքմիլ վէ միլլ պէյնինտէ օլան միւնասէպաթ վէ միւլհագաթըն նիզամընտա, վէ էմին օլունաճագ սուրէթտէ բօսթաճա պիր եէնի Թանզիմաթ Թէագգուպ իթմէտիքճէ, հալը հազրընը, եանի չիմտիքի էճնէպի բօսթախանէլէրի պուլունմասը խուսուսունուն Թէպտիլինէ բուլի բիգա կէօսթէրմէյէճէքլէր տիր։»

— Շգոտրա վալիսի, վէ Ֆըրգայի ասքէրիյլ գօմանտանը սապրգ տէվլէթլու Խամայիլ Հագգը բաշա հազրէթլէրի ճիւմա կիւնիւ Նէմցէ վարօրու իլէ Տէր-սէատէթէ վասըլ օլմուշ տուր։

— Ալթընճը տայիրէի պէլէտիյէ բիյիսի վէքիլի իզզէթլու Ալի պէյ, Թահգրգ մէմուրիյէթիյլէ Տիեարպէքիրէ ազիմէթ իտէճէկինտէն, տայիրէի մէզքիւրէ բիեատէթինէ, ամէտի օտասը իիւլաֆասընտան սատատէթլու Սալահէտտին պէյ էֆէնտի Թայեին պույրուլաճաղը մէսմուսթատան տբր։

— Թէքֆուր-տագընտա էրմէնի բրօթէսթանդարընտան պիրինին, էրմէնի գայմըշ օլան գըզընա ֆիիլի չէնի իճրա իյլէմիշ օլտուղու խապէր ալընամամըշ իքէն, գըզըն համիլէ գալըպ, պու տէֆա վագը համլ իթմէսիյլէ, իշ մէյտանա չըգմըշ, վէ Թէքֆուր-տագը միւթէսարրֆլըգը Թարաֆընտան, մէրգում, գըզ իլէ պէրապէր տերտէսթ իտիլիպ, էտիրնէեէ կէօնտէրիլմիշ տիր։

Իսթանպուլ։

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹԸ ԹԼԼԷԿՐԱՖԻՑԻ

Մանրամասն հաղորդում ընկերքից.

Վիեննա 14 դեկտեմբեր, առաւօտեան 11 ժամ.

Լինձ փիսգոսոս Թարգմանչական նէ չը օրէնան պիր կոնգակ հիւքիւմէթ թարգմանչական թէօրլաթտրբրլմը տրը.

Պիւտ չէ հրինտէ պիր կազանանէ եանմը տրը.

Թրանսիլվանիատան պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ էֆլսգլար հուլատուտու պասմըշլար տրը, սինօր պաշլանտա պիր գարաշէլանէ եուգմըշ բար վէ ուլտուն նինտէքի գարտոշլ տասքիրինի չօվմուշար տրը.

Ֆիօրին 115,25.

Մանրամասն հաղորդում ընկերքից.

(Ամսոյ Բիւրեղ.)

Լոնդրա 13 դեկտեմբեր առաւօտ.

Նիւ-եորգ ղազէթարարընը թարգմանչական կէօրէ, ճէնուպի Ամէրիգատա պիր հարէքէթի արզ վուգու պուլարուգ, բէրու վէ էքուատոր մէմալիքէրինէն խայլեճէ չէ հիրլէրի իսպատ օլմուշտուր. 12 պին ճան թէլէֆ օլմուշ, վէ օրանճա զեեան 300 միլեօն տօլար քէշֆ օրէնմազտա իմիշ. Տէնիզտէ տախի խայլեճէ խատարախ վուգու պուլմուշտուր.

Սէն-բէթերսպուրկտան պիլտիրիլտիկինէ կէօրէ, Ռուսիա իմպէրատորու, Պուխարա էմիրի իլէ օրան անհանամէյի թաստիգ իթմէմիշ տրը.

Լոնդրա 12 դեկտեմբեր երեկոյ.

Փարիսատ իմիտիա սէֆիրի Մ. Նիկոլա Թարգիքնան, Բոմատան տասքիրինի չըգարմասը իսթիհասընը նավի Ֆըրանսըզ տէվլէթի խարիճիէ նազըրը Մ. Մութիէնէ պիր նօթա վէրիլմիշ օլտուղու թէվլահուրուն տայիր Թայմըզ գազէթասը պիր պահանէշը խայէմիշ տրը. Ֆրանսըզ տէվլէթի, Բոմատան տասքիրինի չըգարմագ նիսբէտ թիմիտ պուլունմատըղընը պէեան իթմիշ իմիշ.

Կարիպուտի, եալընըզ նամիզատլըգ տէպէսի իլէ միլէթ մէճլիսինատէ ազալըգ մէմուրիէթինէն իսթիֆա իթմիշ օլտուղունու մէքթուպլա իլան իթմիշ տիր.

Էսհամը ումումիէ գարանտը 39.

Լիվերբուլտա բամուք բիացասը ազըր պիր հալատէ տիր.

Օրթա Նիւ-Օրլէանս բամուղու 10½.

Թիլիճճաբիլիգ.

Լէվերբուլ 11 դեկտեմբեր.

Օրթա Նիւ-Օրլէանս բամուղու 10.

Իզմիր բամուղու, պիրինճի ճինս 8.

Օրլէանս բամուղու 8.

Սաթըշ 12,000 պալեա Օրլէանս, բիաշա տուրկուն մէվճուտ 613,000 պալեա. Ամէրիգատան կէլէն հավատիսլէր իյի տիրլէր.

Բրլէոդ 11 դեկտեմբեր.

Ամանա բամուղու ֆիօրին 30.

Կուրճի վէ Ամէմ բամուղու ֆիօ. 46 վէ 48

Լոնդրա 11 դեկտեմբեր.

Բաւմէլի վէ Թունա եումուշագ պուղտայը, չիլ. 44/9

Թիֆթիք արանմագտա 42/6 քէնա.

Ագիոն տուրկուն, սաթըշ եօգ չիլ 26/6

Թունա մրսըր պուղտայը գավի 480 լիպ. 34/6 տան 35.

Թունա արքասը, տուրկուն 400 լիպ. 28/9.

Մարսէլ 11 դեկտեմբեր.

Գօպա, տուրկուն, իշ եօգ.

Իրէք վէ գօզա, պիր գարարտա, տուրքշ եօգ.

Զէյթին եաղը, ապրիլ վէ մայիս այլարընտա թէսլիմ օլունմագ իւզրէ, ֆր. 70.

Թէքիրտաղ սէրթ պուղտայը 130/126 ֆր. 39 տան 40.

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Օգոս.	31	Ախշամ գաբանտը	42-14
Սեպ.	2	Սապահ աշըլտը	42-14
»	»	Էն եիւքսէք	42-22
»	»	Էն աշաղը	42-19
»	»	Էօյլէն գաբանտը	42-20

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սէյիտ Նէյիմէ եպիսկոպոսի խնդրոյն նկատմամբ եղած ընդհանրական վրայ տեսութիւն մը.

Անցեալ հինգշաբթի օրուան թերթերնուս մէջ յիշուած բարձր. Ֆուատ բաշային նամակը բաւական ուշադրութեան արժանի է.

Այս նամակին մէջ չորս կէտ կայ.

1. Նիկողոս եպիսկոպոսին ընդհանուր ազգին կողմէն ընտրուած ըլլալը.

2. Ժողովուրդին եւ պատրիարքարանին մէջ եղած անհամաձայնութեան եւ վէճին առթիւ հոս բերուիլը.

3. կաթուղիկոս ընտրուելու խնդրոյն առկախ մնալը.

4. Նիկողոս եպիսկոպոսին իր աթոռը դառնալուն համար օրինաւոր արգելք մը չըլլալուն հետեւութեամբ՝ երթալու հրամանագիրը.

Առանց առաջինը՝ արտաքին երեւոյթով սխալ մ'է, որ առենքնիս ալ գիտենք, բայց ինչպէս կըլլայ որ՝ այս սխալմունքը կըլլայ, այս մասը մեզի անծանօթ բայց զարմանալի ալ է, որովհետեւ եթէ մեր պատրիարքարանը ատակ չունի՝ օրինաւոր գրագիր. դիւան, տուփար եւ արձանագրութիւն ունենալու, Բ. Դուռն ունի, որովհետեւ եթէ մենք կառավարութիւն ինչ ըսել է չիդիտնալով պաշտօնական սխալները բանի տեղ չենք դներ, Բ. Դուռն գիտէ անտարակոյս որովհետեւ եթէ մենք պիտի եղած ըլլայինք ընտրողը եւ եթէ մեք ալ ընտրանոր բառին սահմանէն դուրս չենք, եւ եթէ այս տեսակ ընդհանրական ընտրութիւնները իմաց տալիք պաշտօնական մարմնը մեր պատրիարքարանն է, եւ եթէ մեր պատրիարքարանը այս տեսակ պաշտօնական տեղեկութիւն մը տուած չէ, անկարելի էր որ՝ այս տեսակ գրութիւն մը պատրիարքարան ուղղուէր.

Ուստի անպատճառ այս խօսքը սխալ է, եւ մեզմանկեալ պարագայ մը կայ որ մեզի հետ աշխարհի ալ անծանօթ է. եւ Բարձր. Ֆուատ բաշային յուսալի բան չէ որ, այս մասին ձեռքը դիր մը չունենալով՝ ձեռքէն գիր մը հանէ.

Այս խնդրոյն պարոյ աշօք չենալինք, եւ բարձր. Ֆուատ բաշայի նամակին այս մասը պատահական գրութեան մը տեղ չըղընենք. Այդ տողին մէջ իմաստ կայ, գաղտնիք կայ, մեզի անծանօթ խորհուրդ կայ, մեր Ազգային իրաւանց ամփոփում կայ, կրօնական իրաւասութիւն կայ, Ազգային իշխանութեան պատիւը կայ. Ազգային վարչութեան իր վուտ կրօնական եւ Ազգային խնդրոց մէջ ունեցած արտօնութեան չափը կայ, վերջապէս ասոր մը, որու պատմական ստուգութիւնէն կախում ունի Ազգային վարչական ներկանիս եւ ապագանիս. ուստի այս տողը սխալ մ'է ըսելով անյնիլը՝ կարճատես. եւ բարձր. Ֆուատ բաշային դիրքը, պաշտօնը եւ պատիւը չի գիտցող մարդու գործ է.

Անցնինք Երկրդ կէտին, որ է պատրիարքարանին եւ ժողովրդին մէջ եղած անհամաձայնութեան եւ վէճին առթիւ Նիկողոս եպիսկոպոսին հոս բերուիլը.

Այս պարբերութենէն ալ կը հասկցուի որ՝ ժողովուրդ եւ պատրիարքարան իրարու համաձայն չըլլալնէն, Նիկողոս եպիսկոպոսը հոս բերուեր է.

Այս ալ սխալ է արտաքին երեւոյթով, ժողովուրդ ըսելով ի՞նչ հասկընանք հոս տեղ, Ազգային ժողովնե՞ը թէ բուն ժողովուրդը, եթէ Ազգային ժողովներուն բուն ժողովուրդի անունը տանք, ան ատեն պիտի տեսնենք որ՝ պատրիարքարանի եւ անոր ժողովոց մէջ անհամաձայնութիւն չիկայ, իսկ եթէ բուն ժողովուրդին դիմենք հոն պիտի տեսնենք որ՝ Կիլիկիոյ ժողովուրդին մէկ մասէն զատ, ուրիշ անհամաձայն մարմին մը չիկայ պատրիարքարանի դէմ. Ուստի կամ ըսելու ենք որ կիլիկիոյ կաթուղիկոսութեան նկատմամբ բարձր. Ֆուատ բաշան ուժմամի միլլէթ եւ էհալի բառերով Կիլիկիոյ ժողովուրդը ըսել կուզէ՝ եւ կամ դարձեալ մեզի անծանօթ եղած պարագայ մը կայ, այսինքն կարելի է մասս մը ազգայինք գաղտնաբար յանուն ամբողջ ժողովուրդի Բ. Դուռը բողոքած, եւ ինքզինքին պատրիարքարանի անհամաձայն ցուցած ըլլան, եւ ասոր զօրութեամբը Նիկողոս եպիսկոպոս Պոլիս բերուած ըլլայ որպէս զի պատրիարքարանի հետ դատուի.

Ասանկ բան մ'ալ մինչեւ այսօր չիլսեցինք, ուստի ուրիշ հաւանականն այն է որ՝ բարձր. Ֆուատ բաշան այս խնդրոյն մէջ ասալի եւ ումամ միլլէթ ըսելով միայն Կիլիկիայի ժողովուրդը հասկցնել ուզէ.

Այս խնդիրն ալ անկարեւոր չէ, եւ մասամբ իւրաքանչիւր իրաւացի ալ է, այսինքն ասկից կը հետեւի որ՝ Կիլիկիոյ կաթուղիկոսութիւնը իր սահմաններուն մէջ՝ տեղական մասնաւոր իշխանութիւն մ'է, եւ հոն տեղի ժողովուրդը՝ ուզածը կաթուղիկոս կընէ, չուզածը չըներ, ինքն ալ իր կաթուղիկոսը իրարու հետ երբ համաձայնին՝ եկեղեցական վերին իշխանութիւն մը անոնց ընթացքը արգիլելու եւ եկեղեցական ընդհանուր կանոնին բերելու իշխանութիւնը չունի, այլ կրնայ բողոքել եւ դատուիլ, բայց որո՞ւ առջեւ. ասոնց հոգէ խնդիրը —կաթուղիկոսութիւնը եպիսկոպոսութենէ վեր եկեղեցական իշխանութիւն մ'է. եւ իր մէջ քաղաքական մասնչունի, ուստի անոր հրամայելու եւ զանի ուղղութեան բերելու համար իրմէ վեր իշխանութիւն մը պէտք է, այն է եպիսկոպոսաց ժողովը կամ սինոդը. Պոլսոյ պատրիարքութիւնը չունենալով իր վրայ այրարատեան մայր աթոռին փոխանորդութիւնը (ինչպէս որ կը կարծէ) թէ ունի այս փոխանորդութիւնը, եւ ժողովի մը մէջ եղած վիճաբանութենէ հասկցուեցաւ որ չունի եղեր կրօնական որ եւ է հեղինակութիւն բայց թ եպիսկոպոսութենէ ուրեմն իրրեւ լոկ եպիսկոպոս մը եւ քաղաքական պաշտօնեայ մը, ի՞նչպէս կրնայ կաթուղիկոս մը դատել, եւ կաթուղիկոսի մը եկեղեցական օրէնք ցուցնել, մանաւանդ այն կաթուղիկոսութեան որ բոլորովին անկախ կը հրատարակէ ինքզինք ոչ միայն մայր աթոռոյ եպիսկոպոսէն եւ եպիսկոպոսական ժողովէն, այլ նոյն իսկ մայր աթոռէն եւ անոր կաթուղիկոսէն.

Ուստի ի՞նչ իրաւասութիւն ունէր Պոլիս եւ կամ եկեղեցին եւ կամ Ազգը՝ այն աթոռին վրայ որ երբէք կաթուղիկոս չի ճանչէր, եւ ի՞նչ էր դատելիքնիս, այսինքն եթէ ըստ եկեղեցական օրէնի Նիկողոսը կաթուղիկոս օծուած ըլլար եւ պժգալի անցեալ մը չունենար՝ պիտի ճանչէի՞նք զինքը կաթուղիկոս. մինչդեռ մայր աթոռը, այն է եկեղեցւոյ դերագոյն հեղինակութիւնը, զանի երբէք կաթուղիկոս չըճանչէր, կուզէ օրինաւորապէս օծուած ըլլայ, կուզէ ընտրուած անձը ստուգիւ սուրբ մ'ալ եղած ըլլայ. ուստի կամ պիտի բաժանուէինք մայր աթոռէն, եւ կամ մայր աթոռը պիտի ստիպէրնք որ մեր ճանչածը դու ալ ճանչէ. Ուրեմն Ֆուատ բաշա իրաւունք ունի որ այդ մասին մէջ «ումամ» բառը գործածելով միայն Կիլիկիոյ տեղական ժողովուրդը իմացած ըլլայ. եւ անցեալ պատմութիւնն ալ ճիշդ այսպէս է, այսինքն Կիլիկիոյ ժողովուրդը թուով մեծ մասն մը՝ կըսեր որ, մեր աթոռը Պոլսէն եւ Էջմիածնայ աթոռէն անկախ էր, եւ է, պատրիարքարանն ալ կըսէր՝ որ որովհետեւ այդ աթոռն ալ ազգին նէ, եւ որովհետեւ մենք ալ Ազգին օրինաւոր դաստիարակներ, Ալէքսանդրներ եւ Արտաշէսներն իսկ զգլխեալ կը լռեն. Երբէք չուք եւ նշան չընդունիր. ի հակիրճ բան, ամբողջ 19 դարեր դեռ կը թնդան անով.

Զայն եւ քուէ՝ Հաւատարութեան հոմանիշն են. Հաւատարութեան սկզբունքը՝ Հասարապետականաց թնդանօթն է, Ազգաց զօրութիւնն է, նոյն իսկ Աւետարանին սկզբունքն է, վերջապէս Աստուծոյ Զա՛յնն է...

Ասիկա գիտնալով դառնանք իրաւունքին, որ Հաւատարութեան Նախամայրն է,

---

Երբ Իրաւունքը կը խօսի, պէտք է կիրքերը լռեն. Իրաւունքին Զայնը՝ օրէնքին ու արդարութեան Զայնն է. Այն երկնային զօրութիւնն է, զոր ո՛չ հուր, ո՛չ սուր կրնան փչրել. վասն զի սնբռնաբարելի է, յաւիտենական է.

Օրեր, ամիսներ անցան եւ տակաւին Սեբաստիոյ խնդիրը իւր տրամաբանական եզրակացութիւնը չգտաւ.

Մէկ կողմէն՝ հետզհետէ Սեբաստիայէն եկած գրերը, պատմական եւ հաստատական ապացուցեալ նախադասութիւններ կը բերէին. միւս կողմէն Ազգ. լրագիրները անդադար եւ միահամուռ Իրաւունքը եւ Արդարութիւնը անաչառապէս փաստաբանելու եւ հրատարակելու համար բաւեր կորոնէին.

Հո՛ս երկար կըլլայ խնդիրը ի ձուոյ բակըսիլ.

Այսպիսի գաւառիթ պարագայներուն մէջ աւելի զգացմամբ պէտք է խօսինք. քան եթէ որ եւ է հակատումներով.

Շարունակենք.

Մարդիկ օրինաց եւ իրաւունքի առջեւ հաւասար են. Ուստի ամբաստանողը, կուզէ Անդրանիկ մը կամ Երէց-յէ Կիրակոս մը եղած ըլլայ, եւ ամբաստանեալը Աւետարկարապետ եպիսկոպոս մը կամ Երէց-յէ համբուրող Յուդա մը. խնդիրը մի եւ նոյն է. Ընկերական սանդուղը հո՛ս գործ չունի. Այս մասին Քրիստոնէութիւնը եւ Փիլիսոփայութիւնը իրարու համամիտ են. Օրէնքը՝ բացառութիւն չընդունիր, կեղծ փաստաբանութիւն չուզէր. Անոր ներկայութեանը՝ անիրաւ Մամոն-յէ (ոսկին) կապարի արժէք ունին.

Կարապետ եպիսկոպոսին գուցէ հակասութիւն մը սեպուի մեր այս ճշմարիտ, բայց դառն խօսքերը. Սակայն գիտնալու է Նորին Գերապատուութիւնը՝ որ ուրիշ օրերու մէջ կապրինք.

Նոյնպէս, եպիսկոպոսին յետախաղաց արբանեակներն ալ թո՛ղ այսուհետեւ, եթէ կուզեն Անդրանիկ էֆէնտիի դէմ չինական պարիսպներ պատրաստեն, նորաներ զուարճալի ամբաստանութիւններ յարուցանեն. Հոգ չէ՛. Իրաւունքը, ազան կամ անազան Իրաւունք է. Թո՛ղ գիտնան թէ, իրաւունքի գէմ՝ իրաւունք չկրնար ըլլալ, ինչպէս արդարութեան դէմ՝ արդարութիւն. Մաթեմաթիքական ճշմարտութիւն մ'է այս.

Զենք գիտեր թէ Արքազան Պատրիարքը ուրիշ խնդրոց պէս՝ այս խնդրոյն մէջ ալ տակաւին իւր անտարբերութիւնը պիտի շարունակէ՞...

Հաւասիկ մենք այսօրուընէ Նորին Արքազնութեան խղճին կը բողոքենք հրապարակաւ, որ այսպիսի փափուկ պարագայներու մէջ կղզիացեալ չկենայ. Պարագայ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հարցաքննութիւն յիւսկիւտար. — Հաւասարութեան Սկզբունք. — Ո՞վ է Ցանցաւորը. — Հոլք ի Հնդիկս. — Կարնոյ եւ Վանայ համբաւաւոր Առաջնորդութիւնները. — Համարձուք Ալամաճեան.

Ի զո՞ւր չքրտնեցան Եմ. Մարգէնի, Ֆէնէլոնի, եւ Կէօթէի պէս կորովագոյն հանճարներ, մանաւանդ էգ սեռին դաստիարակութեանը համար.

Այն դաստիարակութեան, որ կեանքի մէջ կեա՞նք է, մարդկութեան ստոյգ ազազան է, մտաց մկրտութիւնն է...

Ազրի՞ն ուրեմն այն ազգասէր խնամակալ Նազուհիք, որք զինեալով իրենց դէմ եղած անթիւ խոչնդոտներուն, դեռ անդուլ կը ճգնին Իւսկիւտարի Ս. խաչի աղջկանց վարժարանին բարեկարգութեանը համար, ուր հարիւրաւոր սանուհիք՝ այսօր գունդագունդ իրենց անտիական հասակին մէջ առանց բռնազբօսեալ միջոցներու՝ հոգւոյ եւ մտաց սնունդ կընդունին, օր մը՝ ազգին փառաւոր Պասկերն ըլլալու տրամադրութեամբ.

Եւ ահա օգոս. 23, յիշեալ վարժարանին Ա. Բ. դասերուն աշակերտուհիք՝ իրենց տարեկան վերջին հարցաքննութիւնները տուին Մեծարգոյ քննիչներու ներկայութեանը, որոյ հետ մենք եւս հրաւիրուելու եւ հանդիսատես գտնուելու պատիւն ունեցեր էինք.

Այակերտուհիք՝ Մնսրովբեան լեզուին հետ նաեւ Դաղղիական գիւրաթեք լեզուն՝ խիստ յաջողակութեամբ կը պատասխանէին, որով խնամակալուհեաց յոյսերը կը պակուէին...

Միանգամայն կային ասոնց մէջ՝ Նոր-Հայաստանի փա՛ռք աւելցնող չորս օրիորդներ ալ, որք կը պատրաստուէին սիրտ ի թնդուոյ՝ իրենց տխուր հրաժեշտը կարդալ դպրոցական կեանքին.

Եւ իրօք հասած էին այն հեռակէտը՝ ուր պէտք է գտնուի դպրոցական աւարտը գտնուող աշակերտեալ մը.

Ուստի, ո՞վ կրնայ թէ ազգային դաստիարակութեան համար տրուած նաքարակիտները, ապառնիին մէջ անպին ադամանդներ չեն դառնար, որոց ոչ գող կրնան մերձենալ, եւ ոչ ցեց ապականել.

Մեր այս դուն խօսքերէն ետքը կուգանք երախտապարտ զգացումներնիս յայտնելու առ ազնուափայլ խնամակալուհիս, որ ընդ միշտ ջան ի կուրծ դրած են գեղեցիկ դաստիարակութեան հետ՝ նաեւ Հաւասարութեան Սկզբունքը յարգել եւ սորվեցնել տալու աշակերտուհեաց, որ բարոյականութեան հիմն է...

1868 տարիներ առաջ՝ Հրէաստանի մէջ ծնաւ ՀԱՒԱՍՍԱՐՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔԸ. Դիզդրդելով միանգամայն բոլոր ստորերկեայ իշխանութիւնք եւ դարաւոր կեղծումներ. Շրջեց մարդկային ճակատագիրը, փչրեց գերութեան երկաթակուռ շղթան. Համբոյր տուաւ Օրինաց, որ իւր գայեակն էր. Գգուեց Իրաւունքը՝ որ օրինաց արարչապետն է. Եւ ո՞վ չգիտեր թէ, այսօր՝ նաեւ ծեր Եւրոպիոյ եւ մանաւանդ երիտասարդ Ամերիկայի դատակնիքն է նա.

Հաւասարութիւնը՝ ուր ուրեմն կանգնեց իւր փառաւոր եւ լուսաճաճանչ յաղթանակը Դողգոթայի վրայ, որուն առջեւ թագերը եւ թագաւորութիւնները, դարուս

որ ներկայացուցիչն ենք, ուստի եւ մեր իրաւասութեան տակն ըլլալովը՝ պէտք է որ՝ ձեր կաթուղիկոսը ձեր ցուցած ընտրելիներէն մենք ընտրենք։ Այս էր բուն խնդիրը, եւ ահա այս է բարձր։ Ցուցած բաներն ալ գրածը։

Անցնինք 3 րդ։ կէտին որ է կաթուղիկոս ընտրուած ըլլալու խնդրոյն առկախ մնալը։

Այս խնդիրը այսօր բան Բ։ Դռան եւ բան մեզ թեպէտ առկախ, բայց Կիլիկիոյ աթոռոյն համար առկախ չէ, անոր համար լմնցած գայցած բան մ'է, անոր համար Նիկողոսը կաթուղիկոս է Կիրակոս Գ։ անուն, եւ կրնայ եպիսկոպոս ալ ձեռնադրել, միւռոն ալ օրհնել, եկեղեցական վճիռ մ'ալ արձակել, եւ եթէ քիչ կամ շատ տարբերութեամբ Կիլիկիոյ եկեղեցւոյն մէջ ծիսական փոփոխութիւն մ'ալ մնցնէ, այն ատեն ոչ թէ Բ։ Դռան առջեւ անոր կաթուղիկոսութիւնը առկախ կը մնայ, այլ զատ պեռասիով, զատ եկեղեցիի մը գլուխ ալ կըլլայ անկախ։ եւ եթէ այդ առկախ բառը Նիկողոս եպիսկոպոսին փառասիրութեանը քիչ մը դպչի եւ առկախ բառը քանի մը տարի չպատնեշեցնէ, հետեւելիք բառը անկախն է, առանց ամենեւին դժուարութեան, եւ առանց ամենեւին տերութեան օրէնքին դպչելու, եւ այս ալ Նիկողոս եպիսկոպոսէն չը յուսացուելիք բան մը չէ։

Ի՞նչ պիտի ընենք այն ատեն, ոչինչ, այլ պիտի դառնանք մեր Ս։ պատրիարքին քովը եթէ ողջ է, եւ կամ անոր գերեզմանին կրնայ իր եւ ըսենք՝ « Արքազան հայր, ինչո՞ւ համար Ընդհանուր ժողովին որոշած օրը ժողով չի գումարեցիր, ինչո՞ւ Կիլիկիոյ աթոռոյն կաթուղիկոսական խնդիրը առկախ թողուցիր, եւ ինչո՞ւ այսօր զանի անկախ հրատարակելու առիթ տալով, Եկեղեցինիս բաժնուելուն պատճառ եղար » — պիտի լսենք անկից եթէ ողջ է, « ես հրաժարած եմ։ ինձմէ բան չեք կրնար պահանջել, իմ քաղաքագիտութիւնս մինչեւ հոն կը հասնի », իսկ եթէ հանգուցեալ է պիտի ըսէ, « ես աշխարհէն հրաժարեցայ, իմ պատասխանատուութիւնս ալ ձեզի չէ, այլ անաչառ Ատենին է, հոն եթէ կրնամ կազատեմ ինքզինքս, եւ եթէ չեմ կրնար, ան ալ իմ գիտնալիք բանս է, թողուցէք ձիքս որ հանգիստ ննջեմ։ ինչպէս որ հանգիստ կը թողէիք զիս իմ պատրիարքութեանս ատենը, Լսելիք պատասխաններս թեպէտ եւ ասոնք են անկից, բայց հեռուէն ուրիշ անյայտելի ձայն մը միշտ կըսէ « ես ձեր բողոքները լսեցի թէ անոր կենդանութեանը եւ թէ անոր կենդանութենէն վերջը։ ուստի հաւատացէք եւ վստահ եղիք որ՝ անաչառ դատաստան պիտի տեսնեմ »։ Ահա այս ձայնն է որ մեզ կը մխիթարէ եւ պիտի մխիթարէ յաւիտեան։

Անցնինք 4 րդ։ կէտին թէ Նիկողոս եպիսկոպոսին իր աթոռը դառնալուն մասին օրինաւոր արգելք մը չկայ, հետեւաբար հրաման կը տրուի երթալու։

Նիկողոս եպիսկոպոսին հոս բերուիլը եթէ պէտք մ'էր, ուրեմն անոր եւ դառնալուն ու չի դառնալուն մէջ ալ բնտռուելիք բաներ կան։ հոս ինչո՞ւ բերուեցաւ — յերուեցաւ որ՝ Ազգին ընտրելիք կաթուղիկոսը ազդեցութենէ ապատ ըլլայ, եւ կարենայ հոն իր աթոռը բազմիլ։

Հիմայ գնաց Նիկողոսն այն պայմանաւ որ Ազգը կարող է ուրիշ մ'ալ ընտրելու, չատ սղեկ։ ենթադրելով որ՝ ուրիշ կաթուղիկոս մը պիտի ընտրենք հոս, ո՞վ պիտի վար առնէ զՆիկողոսն իր աթոռէն, եւ նոր ընտրելին անոր տեղը նստեցնէ։ եւ ո՞վ կրնայ յուսալ որ՝ կառավարութիւնը ասանկ բանի մը համար վաշտերով ոյրք պիտի իջեցնէ հոն որ՝ Նիկողոսին տեղ ուրիշ մը կաթուղիկոսական աթոռը բազմի։ ուստի ինչո՞ւ խաբենք ինքզինքնիս եւ ըսենք որ՝ մենք նոր կաթուղիկոս մը ընտրելու կարողութիւն ունինք։ այո՝ ունինք ընտրելու կարողութիւն՝ բայց չունինք ընտրածնիս անոր տեղը նստեցնելու կարողութիւն կամ զօրութիւն։

Ահա մեր ներքին անտեղութեան մէկը եւ գրեթէ անհերքելին։

Գանք միւսներուն — Նիկողոս եպիսկոպոս ինչու բերուեցաւ հոս — բերուեցաւ որ՝ Կիլիկիոյ խելահաս մասը զանի չէին ուզեր, եւ ինքն ալ այդ չուզող մասին դէմ բռնութեամբ կը վարուէր, եւ վանքին հարստութիւնը իւրացնել կուզէր։

Նիկողոս եպիսկոպոսը չուզող չը մնա՞ց հիմայ, եւ կամ վանքին հարստութիւնը վանքին թողուելու ապահովութիւն մը առնուեցաւ իրմէն, ոչ, — այլ բացէ ի բաց թողտրուեցաւ որ երթայ, եւ իր հակառակորդ ներուն հետ վարուի այնպէս, ինչպէս որ կուզէ եւ անանկ օրինակ մը տայ ապագային որ՝ ասկից վ'ի՛րջը որ եւ է մէկը չը համարձակի իրեն դէմ ելնել։

Այս ալ երկրորդն է։ գանք երրորդին — Նիկողոս եպիսկոպոսը ինչո՞վ բերուեցաւ հոս — պատրիարքական թագրիրով եւ ազգային ժողովոյ որոշմամբ, — ըսել է ազգը խնդրագիր մը տուաւ Նիկողոսը բերելու, բերուեցաւ, Նիկողոս եպիսկոպոսն ալ խնդրագիր մը տուաւ ետ դառնալու, ետ դառնաւ։ ուրեմն Ազգ ժողովներն ու Նիկողոս եպիսկոպոսը հակակշիռ են կառավարութեան առջեւ։ Պիտի ըսուի թէ Նիկողոս եպիսկոպոսը տարի մ'է հոս մնաց իբրեւ բանտարկեալ առանց դատուելու։ այո, այդ այդպէս է, բայց Բ։ դուռը ինչէ՞ն գիտէր ասոր ասանկ ըլլալը։ ո՞վ իմացուց իրեն այդ։ Նիկողոս եպիսկոպոսը չէ՞ր կրնար սուտ մը ըսած ըլլալ։ ինչո՞ւ ըստ վաղեմի սովորութեան անոր խնդրագրին իմաստը պատրիարքարանի հաղորդուելով անոր կարծիքը եւ պատասխանը չուղուեցաւ, հոս ալ կերեւայ որ՝ այս պարագաները կանխաւ կատարուած են, այսինքն եթէ ոչ պատրիարքին գրով՝ այլ պատրիարքին մօտն եղողներուն հարցուած է, եւ անոնք ալ ի նպաստս Նիկողոս եպիսկոպոսի կէս պաշտօնական կերպով վկայութիւն տուած են, ապա թէ ոչ Բ։ դուռը ի՞նչ շահ ունի որ՝ մէկ Նիկողոս եպիսկոպոսին խօսքին հաւատայ եւ հրամանագիր տայ։ իր վաղեմի սովորութեանը հակառակ։ ուստի չըսենք որ՝ Բ։ դուռը հրամանագիր տուաւ, այլ ըսենք որ՝ Բ։ դունէն անոր հրամանագիրը խնդրեցինք ինչպէս որ Մանդումէի դպարուն իրընդրեցինք ոչ պատրիարքի գրով՝ այլ պատրիարքի բերնով անուղղակի։

Հոս տեղ կը վերջանայ այս խնդիրը սա եզրակացութեամբ որ՝ անպատճառ այս նամակը գրուելուն մէջ մեզի անծանօթ պարագայ մը կայ, եւ կամ գաղտնի մատ մը կայ, բայց քննենք պատրիարքարանի պատասխանն ալ եւ տեսնենք թէ անով կրնա՞նք այս գաղտնիքը գտնելու մօտենալ։ Ս։

Հ—ՎԵՒԼԵՒՆԵՐԸ Ս։ Յակոբ Խ—Ր—Խ—Ն։

Պունտան իւշ Հոֆիթա մուգատտէմ, դարանթինա Հէքիմի Կարապետ աղա Լ—վինէ կիթտիկինտէ, էհլի, պիր տրամ իշէճէք սուեուսմուզ եօղ տուր տէտիկի իւզէրինէ, շիմտի պէն պու վագրթ քիմտէն սու իստէյիմ տէր իսէտ, էհլի, պիր գօվա վէրէյիմտէ կիթ Ս։ Յակոբտան ալ տէր, զէվճի ըէք էյի տէր, վէ գօվայը ալըպ Ս։ Յակոբա կէլիր, գարուլու վուրուր վէ գարու աչըլըրդա, մէրգում սու խտէրիմ տէտիկինտէ, պիզ պու վագրթ սու վէրէմէյիզ տէյիպ գարուեու եիւզ իւնէ տօղրու գարարլըր, վէ օտախի աշուրի հիտտէթլէնէրէք պըրագրպ էվվէ կէլիր, վէ սու վիրմէտիքլէրինի էհլինէ խապէր վէրիր։ Էհլի, նէ՞ տիմէք օլսուն, սու վէրմէսինլէ՛ր, պիզ պու ուղշամ չօճուգլարը մզ իլէ սուսուզ էօլէճէ՞քմիյիզ տէյէրէք, գօճասը իլէ պէրապէր Ս։ Յակոբա կիտէր, գարուեու վուրուր վէ գարու աչըլըրդա, միւճէրրէտ պու աղշամ պիր գօվա սու վէրէճէքսինիզ տէր գարը։ Գարուճուլար պիզ պու վագրթ ատամա սու վէրմէյիզ ճէվապրնը վէրիրլէր, վէ կիթտիքճէ մուարազա պիւյիւէրէք, արթըդ գարուճուլար ըիւր ամէէ քէսիլէրլ՝ մէրգում Կարապետ աղաերը օլ տէրէճէ տէօեէրլէր քի, գաֆասը եարըլըր։ Օլ արա Ս։ Յակոբ խասթախանէսինին մեծաւորու Բէօսէեան վարդապետ, բէնճիրէսէն տահա տուրո՞ւեօրմուսունուզ չարուգ պիր զապթիյէ չաղրրըն տէտիկինտէ, գապթիյէ կէլիր, վէ օլ վագրթ վարդապետ եօգարտան, ալ շու ատամը չինքի պու ատամ խասթախանէեի պատը պէտրիկինտէ, զապթիյէ, սիզատ պէրապէր կէլմէլիսինիզ, եօղսա եալընըզ պու ատամը կէօթիւրէմէմ, ճէվապրնը վէրիր։ պուտէհու խասթախանէտէն իքի ատամ պէրապէր օլարագ մէրքէզ կիտէրլէր, մէրքէզտէն գանը կէօրտիքլէրի կիպի, ժուռնալ իտիպ Գալաթա վոյվոտասրնա կէօնտէրիրլէր, Գալաթա վոյվոտասը հալը քէյֆիեէթի անար, եորալբեա եօլ վէրիպ, օլպիր իքի ատամը մանչպուս իտէր։ Կիճէ հէր նէ գատար դեր։ Հասունեանա խապէր վէրիլիր իսէտ, տէօյտիքլէրինի սէթիր իտէրլէր, պիր ատամ կէլիպ պիզիմ խասթախանէմիզի պատը։ Միւշարիլյէ ասխի ժամկոչ պապա Պետրոսա խապէր կէօնտէրտիկի կիպի, մէրգում տախի ըէք էյի ամմա էկէրչի պիր եէրինտէ գան վար իսէ, պու կիճէ ալամամ տէտիկի իւզէրինէ, խապէր կէթիրէն ատամ, եօղ, պիր չէյ եօղ տուր ճէվապրնը վէրտիքտէ, օնլար իլէ պէրապէր, տօղրու Ս։ օյօատտա ինէր։ Շունուտա ունութմտեալրմ տէյլէմէյէ քի, մէրքէզ կիտէնլէրին պիրիսի, Ս։ Յակոբ մեծաւորու, վէ տիկէրի իսէ, մէրգում Կարապետ աղանրն եէկէնի օրան պիր վարդապետ իմիշ։ Պէօլիւք պաշրեա իֆֆատէյի հալ իտէրլէրսէտէ, միւմայիլէյէ, մատամ քի գան վար, մուշպուսլարը վէրէմէմ ճէվապրնը վէրիր։ Պապա Պետրոս օլ արա պէն սիզէ տէ՞մէտիմմէ քի գան վար իսէ ալամամ, նիչի՞ն պէնի ալատտրեօրսունուզ տէր։ Շիմտի Պապը — զապթիյէտէ պունլարրն իսթինթագրնա պագրլրեոր, պագալրմ նէթիճէսի նէեէ գարար գրլաճադ տրը։ Շիմա իրթէսի կիւնիւտէ օլ խուսուս Հագդրնտա Թիւսիւզեան վարդապետ Պապը—զապթիյէյէ ճէլպ օլունմուշ տուր։

* * *

Եէրէք տէնիզ վէ կէրէք գարա բոսթա վարօրլարրնրն վագթի հարէքէթ վէ ավտէթլէրի, պունտան պէօյլէ նիզամ թահրիրնա վազ օլունմուշ օլտուղունտան, ումում էհլիեէ պու պապտէ, պիր սուհուլէթի օլմագ իւզրէ, պէր վէճճի աթի պէեան վէ իլան օլունուր։

ԳԱՐԱ ԲՈՍԹԱՍԸ

Ամատօլուեա հէր շարշէնպիհ կիւնիւ կիւտէր, վէ հէր բազար կիւնլէրի տաչէ Գայսէրիյէ վէ Բէօթահեատան կէլիր։

Ռում—էլիեէ հէր սալը կիւնիւ կիւտէր, վէ հէր ճիւմա իրթէսի կիւնլէրի

ՆԵ՛Ր, որոց մակածութիւնը ստուգիւ կըսենք, Արեւելեան—Ասիական գաղուկ ժողովրդոց ազէկ ազդեցութիւն չընէր, մանաւանդ անանկ ժամանակ մը, որ ալ գայլին ԴՈՒԷ երեւնալով տակաւին յուսահատաբար ՈՎ Է ՀԱՆՑԱՒՈՐԸ կաղաղակէ յանուն իրաւանց եւ արդարութեան։

Գոգցես յուսահատութեան սպին ամենուրեք իւր պղնձեայ գաղը հաստատեր է։

Գրեթէ ամիս մը յառաջ ազատամիտ Քահանայէ մը ուղղեալ հոգեշարժ նամակ մը կարդացինք Մասիսի մէջ, յորում արտաքուաթորմ արձագանք կըլլար Հնդկահայոց ներկայ տաժանելի կացութեանը, համանգամայն Վեհ։ Կաթուղիկոսին եւ Ազգ։ Երեսփոխանութեան ուշադրութիւն հրաւիրելով։

Զկայ սիրտ մը որ չթնդայ այսպիսի ամենածանր պարագայի մը նկատմամբ, որ կրնայ ապագային մէջ անտարբերութեամբ՝ ամենածանր երեւոյթ մը ստանալ։

Զկայ լեզու մը, որ գողդողալով չօրհնէ այնպիսի հրավառ եւ գողդոջուն սիրտ մը, որ զգաց եւ հրատարակեց։

Արդարեւ, երբ խուզարկու աչք մը նետենք մեր Հնդկաստանի համասեռ եղբարց վրայ, չենք կրնար մեր արցունքը զսպել, մտածելով որ, այս այն եռանդուն լրութիւնն է, որ երբեմն Մամուլի եւ կարծեաց ազատութեան երդուեալ՝ անդրանիկ բանուորներն էին մեր Ազգին մէջ, ո՛ւր Պոլսեցիքս յայնժամ՝ ձէր—խասրան մէջ՝ կը թափառէինք։ Ո՛ւր անդր՝ արծարծուն հայրենասիրութեամբ կեռային Նոքա։ Վասնորոյ յիշեալ Քահանային հառաչանացը հետ՝ մեր տկար արձագանքն ալ խառնելով, կը բարձրացընենք մեր աղերսը առ Վեհ։ Դէորգ Կաթուղիկոսն, եւ Ազգ։ Երեսփոխանութիւնն, զի հաճին միանգամ գթութեան ակնարկ մը դարձնել դէպ ի այն վտարանդի ժողովրդեան, որոց Ցայսը եւ յաւուրս մեր խիթարութիւնը նոքա են միայն։ . . .

Անմխիթար երկու հատաւաւար եւ թափուր Առաջնորդութիւններ ալ կրտեսնենք, որոնք Հայաստանի սիրոյ կը կոչեն։

Կարի՞ն եւ վա՞ն։

Այս կրկին ընդարձակ վիճակները, ուր դեռ Աբրահամեան հիւրընկալութիւնը, եւ Ասիական պարկեշտութիւնը կը թագաւորեն, զո՞ւրկ կը գտնուին այսօր իրենց հոգեւոր դէտերէն։ Ուստի կուզենք այս առթիւ քանի մը խօսք ընել։

Ի բաց առեալ մէկ քանի առանձնորդական յողդողդ կացութիւնները, գրեթէ ամենքն ալ անստուգութեան մէջ են։

Ժամանակը եւ փորձերը ինքզինքնին գտան մարդկային յառաջադիմութեան։ Եթէ քննելու ըլլանք Արեւելեան կղերին անուղղայ եւ կաղուկուր ընթացքը՝ որ մէկ աչքի տեսական եւ արագախոյս հարուածով մը չըմբռնուիր։ պիտի համոզուինք որ Դա՝ ինքզինքը կառավարելու պէս անկարող է։ Դեռ իւր բարձր կոչման հանդուներտիով չը պատասխանէր։ մէկ խօսքով մարդակերպ ապրուկներ են, եւ — ահա բառին միայն ՀՈԳԻ նշանակութիւնը տալու ընտրեցած . . . Առօրեայ փորձերը մեր բաժը կը հատատեն։ Թէ եւ չենք կրնար ուրանալ այս մասին ունեցած բացառութիւններն ալ։ Սակայն բացառութիւնը՝ օրէնք կամ կանոն ըսել չէ։

Ազգ մը, ժողովուրդ մը կառավարելը, Ոլիմպիական, Թիթէեան խաղեր չեն։

Այո՝, դաւառներու համար Հայ Մասիսեօնեներու եւ Պօսթէնեներու առաւել պգալի պէտք չունինք։ Երչակ՝ Պաշտօն վարելու, բանաւոր հատ մը օրինաւորապէս հովուելու համար՝ կարող եւ ճարտար ընտրելիներ յարուցանելու անմիջական կարեւորութիւնը։ Ընտրելինե՛ր, որոց կազմութիւնը ժողովրդոց բացարձակ քուէովը նախասահմանուի։ Քանզի « Ան որ ամենուն վրայ պիտի ըլլայ, ամենէն ընտրուելու է »։

Իցի՛ թէ այս կեղեցիկ սովորութիւնը մեր մէջ այսուհետեւ ընդհանրանար։

Սովորութիւնը՝ ունակութիւն կենթադրէ։

Անշո՛ւշտ կը յիշեն ընթերցողք, որ Համբարձումի Ալաճաճեան՝ անցեալներս քովը գտնուած հանգուցեալ Պ։ Հայկունիի որոց ինչին գումարը՝ տարաբաղձան խրոխտանօք կապառնար չտալ իւր անուշտնոս փնջիկովը։

Պատրիարքական Արժ։ Փոխ։ Կարապետ վարդապետը բան որում քաջ վերահասու յիշեալ որբերուն որտաճմլիկ կացութեանը, որոնց ապամանդեալ սրտերը եւ Եկեղեցական բարդերն անգամ ի գութ կը շարժին։ կը խօսանայ Ց։ Եղիշէ քահանային իւր քրտակէն հատուցանել այս գումարը։ Արդարեւ ծայրագոյն Առաքինութիւն։

Ուստի, որչափ որ Արժ։ Փոխանորդ Հօր այս բարեմտաբէն խօսացած Աստուածահաճոյ առաքինութեանը վրայ կը բեկրինք, այնչափ եւս խորին ցաւ կզգանք։ Համոզուած ըլլալով թէ յիշեալ առաքինութեամբ, մոլութիւնը եւս քան զեւս քաջալերած կը սեպուի, թէ ասկէ ետքը այս ՓԵՂԵՐԻՆ ՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ կըլլայ, թէ վերջապէս ապագային մէջ այս գուսակ դիւցազնութիւններ եւս ընելու լռելեայն յորդոր եւ քաջալերանք հանդիսացած է թէեւ յանգէտս։ Այս ժամանամանդ այնպիսի մէկու մը, որ դեռ վերջին ատենները ընդդէմ օրինաց, ընդդէմ խղճի, մարդկութեան եւ իրաւանց եւ նոյն իսկ Պատրիարքարանի հրատարակած Պաշտօնական Ծանուցումներուն հակառակ՝ հակաբնական յօդուածներ անպատկառ կը հրատարակեր որովհետեւ . . .

Մենք այս տողերը գրեցինք, եւ կը գրենք, որպէս զի այսուհետեւ հրապարակական հանդանակութիւնները չի քննարարուին, հասարակաց անվստահութեան չենթարկուին։ Դիտնալով որ՝ անոնց վրայ ընդ միշտ արդարութեան սուրը կը հակէ։

Երկրորդ անգամն է որ այս խնդրոյն առթիւ կը պարտաւորինք խօսիլ ի խրատ եւ ի զգաստութիւն Համբարձումի Ալաճաճեանին։

« Ամէն անիրաւ՝ մէկ ապտակով չ'զգաստանար » կըսէ ժամանակակից գրիչ մը։

Հուսկ ապա, հա՞րկ է հոս ըսել թէ գթութիւնը՝ առաքինութիւն մ'է, որ ամէն արարածներու հասար յատուկ չէ։ Ինչու որ զայն զգալու համար ԽԻՂՃ պէտք է, եւ ի գործ ածելու համար՝ պատիւ։

Խի՛ղճը, զգացմանց պատերազմի կեդրոնն է։ Ինչպէս պատի՛ւը, մարդկային անհատականութեան ճշգրիտ նկարագիրը՝ որ է ԿԵԱ՛ՆՔԸ։

Ա։ Բ։ Ալէքսան։

տախի օրատան կէլէր։ (Պու եօլ։ սեպտեմբեր այն 10/22 մինտէ պաշլանուածագ տըր։)

Հէր բէնճէմպէհ կիւնլէրի։ Էարինէեէ։ Սօֆեասա։ Ֆիլիպէեէ վէ Դիչէ տօղրու ֆէվգէլատէ օլարագ պիր թուրթար չբգանագ տըր։

Հէր շարշէնպէհ կիւնլէրի պուրատա կէլէճէք տիր։

Պալէատէ պէեան օրնան բոսթանլարըն կիտէճէք կիւնլէրինտէ։ կրուբօլար ախշամըն սաատ 9 ½ ա վէ մէքթուպլար տախի սաատ 10 ունա գատար գապուլ օլունանագլար տըր։

ՏԷՆԻՋ ԲՕՍԹԱՆԸ

Հէր շարշէնպէհ կիւնլէրի։ ուղրատըԼը իսկէլէլէրտէն եօգարըլարա չանթա կէօթիւրմէք իւզրէ։ Էրէկլի։ Ս. Մասթրա։ Իմնէպօլու։ Սինապ։ Սամսօն։ Օրատա։ Ունիա վէ Քիրէսօն իսկէլէլէրինէ ուղրատարգան սօնրա։ Թրապիզօնա կիտէճէք տիր։

Բազար կիւնլէրի օրալարատան կէլէճէք տիր։

Կրուբօլար ախշամըն սաատ 8 ինէ վէ մէքթուպլար տախի սաատ 8½ ունա գատար գապուլ օլունանագլար տըր։

Շումնու վէ Ռուսճուղա չանթա կէօթիւրմէք իւզրէ։ Հէր հաֆթա սալը վէ ճիւմա կիւնլէրի Վարնաեա կիտէճէք տիր։

Օրատան տախի բազար իրթէսի վէ բէնճէմպէհ կիւնլէրի տէօնէճէք տիր։ (Պու թարիգ սեպտեմբեր այր 6/18 ինտէ պաշլանուածագ տըր։)

Մէքթուպլար վէ կրուբօլար սաատ ալթըրա գատար ալընանագ տըր։

Մաքէտօնա վէ Սրնավուտլուղա չանթա կէօթիւրմէք իւզրէ։ Հէր բէնճշէմպէհ կիւնիւ տօղրուտան տօղրուեա Սէլանիկէ կիտէճէք։ վէ եէնէ բէնճէմպէհ կիւնլէրի տախի պուրատա եէթիշէճէք տիր։

Կրուբօլար ախշամըն սաատ 8 ինէ։ վէ մէքթուպլար տախի 8½ ունա գատար գապուլ օլունանագլար տըր։

Թրբհալատա չանթա կէօթիւրմէք իւզրէ։ Կէլիպօլու։ Զանագ-գալէ։ Լաքօս լիմանը։ Գավալա վէ Սէլանիք իսկէլէլէրինէ ուղրատարագ։ հէր ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Վօլօեա կիտէճէք։ վէ հէր բազար իրթէսի կիւնիւ պուրատա եէթիշէճէք տիր։

Երուսալեմ ախշամըն սաատ 8 ինէ։ վէ մէքթուպլար իսկ։ 8½ ունա գատար գապուլ օլունանագլար տըր։

Հէր բէնճէմպէհ կիւնիւ։ Իզմիր վէ հավալիսինէ կիտէճէք տէր։

Նիտէր իքէն վէ տէօնէր իքին։ Կէլիպօլու։ Զանագ-գալէ վէ Միտիլլի իսկէլէլէրինէ ուղրատարագ։ հէր չարշէնպէհ կիւնիւ պուրատա վասրլ օլանագ տըր։

Կրուբօլար ախշամըն սաատ 8 ինէ։ վէ մէքթուպլար տախի 8½ ունա գատար գապուլ օլունանագլար տըր։

Հէր կիւն սաալահլարը Ցարբնա վէ Գարամուսալ իսկէլէլէրինէ ուղրատարագ։ Իզմիտէ կիտէճէք վէ ախշամլարը տախի պուրատա եէթիշէճէք տիր։

Պրուսատա չանթա կէօթիւրմէք իւզրէ։ հէր հաֆթա։ սալը։ բէնճէմպէհ վէ ճիւմա իրթէսի սաալահլարը Մուտանեա իսկէլէսինէ ուղրատարագ։ Էմմէլիյէկէ կիտէճէք։ վէ հէր չարշէմպէհ։ ճիւմա վէ բազար ախշամլարը պուրատա եէթիշէճէք տիր։

Հէր բէնճշէմպէհ սաալահլարը Պուրքէսիրէ չանթա կէօթիւրէրէք։ Պանտրմատա կիտէճէք վէ հէր բազար սաալահլարը պուրատա վասրլ օլանագ տըր։

Հէր հաֆթա սալը վէ ճիւմա իրթէսի սաալահլարը Սիլիվրի վէ Էրէյլի խակէլէլէրինէ ուղրատարագ Բօսսբօնա կիտէճէք վէ հէր բազար իրթէսի վէ բէնճշէմպէհ կիւնլէրի պուրատա եէթիշէճէք տիր։

Մէքթուպլարըն վերիլմէսի հագգընտա ումում էհալիյէ պիր սուհուլէթ օլմագ իչին։ Բօսթանըն գալգանագը սօն տագրգասընա գատար վարբօրլարտա բոսթա մէմուրլարը պուլունանագ տըր։

ԻԼԱՆԱԹ

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆ

Այս անգամ Քիւրքճիեան սապարանէն նոր քերական մ'ալ ելած է եւ կը-ծախուի։ համազգային գրատունը Մերճան շարշը թիւ 88։

Այս գրատունը կը ծանուցանէ նաեւ հասարակութեան որ՝ թէ դուրսի գաւառաց եւ թէ Պոլսոյ եւ գարդցներու եւ տուներու համար վարժ դաստատու։ կառավարիչ եւ վարժապետ ուզողները կրնան իր միջոցաւը գտնել եւ այս միջնորդութեանը համար յիշեալ դրատունը երբէք չահ մը չպահանջեր։

Յուխուլ խոէճէք իւլ իպրահիմասընան իթիպարէն։ բոսթարարն վիւրատի կիւնիւ։ տէր հայ լազմ կէլէն մահէլլերէ իրանարը գօնուլարագ։ դանդի սաաթտան պէտ իլէ։ ախշամա գատար բոսթախանէի ամիրէատ մէքքեամիյպ (մէքթուպլար) թէվզեի իճրա օլունանագը պէեան գելընանագընտան։ եւ վմի մէզքիւրտէ հիչ պիր չեյ թալեպ օլունմաեարագ։ հէր քէսին մէքթուպու իթա գելընանագը։ վէ ֆէրտասը կիւնինէ գալան մէքքեամիյպ։ պիթթապի միւվէզզելէր վասրթասրյա ասհապընա կէօնտերիլէճէկի ճիհէթլէ։ պունլարտան թասհհիւտլու մէքքեամիյպին պէ հէրի իչին գելբգար։ վէ տախի իչին եիկիրմիշեր բարա իճրէթի գատէմիյէ վերիլեպ։ միւվէզզելէր թարաֆընտան գեհատէ իւճրէթի միւթալէպէ օլունտուղու։ վէ եախօտ մէքքեամիյպ իւզերինտէ բոսթանըն վիւրուտի թարիխի մէմնուր օլուտուղունան։ պիր կիւնա ավգ ու թէէիր (կէճիքթիրիմէք) վուգուի կէօրիւլիւր իսկ։ միւվէզզինին ալէամէթի ֆարիգասը իւզերինտէ պուլունանն նիմէրօսունուն պէեանըյա։ քէյֆիյէթին բոսթանէի ամիրէ իտարէսինէ պիլսիրիմէսի բէճա օլունուր։

ԱՀ ադօսթօս Բ.

(ԲօՆԽԽԱՆԷ ՀԴԷ)

ԻԼԱՆ

Ռուսիանըն պադշիյէի վէ գուրօնլու։ Ավսթրիանըն գուրօնլու։ հաքէզա Բրրուսիանըն։ Իթալեանըն վէ սայիր հէր նէվի աքսիօնյարը (անա պիլեէթի) վէ բրօմէսլրի Պահճէ քարու Էմթատա կէօմրիւկիւ ճատատէսինտէ Ն.օ. 26 Ղուկաս ադա Էրկանեան մադազասընտա ֆիրուխթ օլունմագատա տըր։

Պու տէֆա Ավսթրիա տէվլէթինին 1858 իսթիդրազ ընընն բրիանգօսու բուսի իյլուլ 19 վէ ատաֆրանկա թրշրինի էվվէլ (Հոկտեմբեր) պիրտէ չէքիլճէք օլուպ։ բրօմէս պիլիեէթլերի 40 դուրուշ սիք քէի խալիտէ էլի ֆիրուխթ օլունմագատա տըր վէ ճէման 1700 քիշի գազանագ օլուպ։ իլք չէքիլէն նումէրօսու 200,000 վէ էն ուֆաղ ը 165 ֆիորին գազանագ տըր։

Մէրգում Ղուկաս ադա Էրկանեան թարաֆընտան սոթրյան պիլեէթլերին իւզերինտէ գալպ օմայանագընը թէէմին դելընմը մանեասընտա վէ բրօմէս պիլեէթլերինին չէքիլճէք կիւնիւնիւ խասէթէն պէյան իտիճի իչ լիսանտան մուրեթթէպ պիր պէյզա մէօհիւր վազ օլունմուչ տուր։

Պունլարտան զիեատ մալիմամթ ալմագ իսթէյէն վէ գապանարզը մէպագ իլէ խաթիրպրազ գուրօնլարընն ադէսինի պուրատա սուհուլէթ իլէ էլ կէչիրմէք իսթէյէն գէվտանը։ մադագայի մէզքիւրէ պուլյուրմալերի իչին խոսէթէն իլան օլունուր։

Գալաթատա իքի գարուլու պիր խանէ վէ պիր մագազա։ գարունուն պիրի Վ օյվօտա սօգագընտան Ն.օ. 33 վէ տիկերի Զընար սօգագընտա Ն.օ. 11 օլատուղու հալտէ։ իչ պու սեպտեմբեր ատրն 14։ 21 վէ 28 ինճի կիւնիւ էօյլէնտէ։ խամէատ խանընտա ալէնէն վէ սահիպինին հիւսնիւ բրիզսար իլէ մէզատա չբդարբլարագ սամիրլուճագ տըր։

Զիեատ թաֆսիլատը մալ իմամթ ալմագ իսթէյէն Գալաթատա Տէյիրմէն խանընտա սօգագի Մ. Ամրնօզիօ եուսիոտ Մ. ար Գասթրօեա միւրաճաաթ իյլէմէսի։

ԷՃԶԱԾԻ ՄԻԻԹԷՆԵՎԻՃԷ ՄԱԽԶԷՆԻ ՎԷ ՑԻՒՔՔԵԱՆԸ

Միւսիւ Վիշէնցօ Ղանի օն ալթը սէնէպէէն պէրու Պէյ-օղլուտա էճզաճբլրգ սանաթը իլէ մէշղուլ օլուպ վէ մահէլի մէզպուրտա Ազաճամիի ճատտէսինտէ վաղը։ վէ 67 նիւմէրօ իլէ միւրագգամ տիր քէսանրնտա պուլունան էճզալարըն խասլրը թէսվիյի։ վէ իճրաաթճա տիգգամ վէ չաբուգլուղուլա քէսպի չէօհրէթ իթմիշիքէն։ մուտախէրէն խոթանպօլտա Համիտիյէ թիրպէսի իթթիսալինտէ 34 նիւմէրօլու պիր էճզայի միւթէնէվվիյէ մաղազասը տախի քիչատ իյէմիշ իսէտէ պու տէֆա մէզքիւր մաղազասընը քէօբրիւ պայընտա իհթիսալ գարշըսընտա վէ 7-8 նիւմէրայա միւրագգամ պուլունան մաղազալարա նազլ իլէ։ պիրպիրինէ միւթթասրլ պիէճզաճը տիւքքեանը իլէ պիրտէ էճզայի միւթէնէվվիյէ մախզէնի քիչատ իյէտիկինտէն։ էվրօբանըն էն մէշհուր վէ էն միւթէպէր ֆապրիգասրընան տիգգամը թամամ իւզրէ ճէյպ իյէմէքտէ օյտուղու էճզալարը դայէթ էն վէն ֆիեաթլա ֆիրուխթ իտէճէկինի այէնէն իլան իտէր։

Մէզքիւր տիքքեանտա հէր կիւն միւթէպէր հէքիմէր հազրը պուլունանագ։ վէ սրհհէթի ումումիյէտէ հէր ճիհէթլէ տիգգամ ու իգտամ իյէյէճէքլէր տիր։

Վէ Պէյ-օղլուտա վագը տիքքեանտա իսէ կիճէճէրի տախի հէր սաաթ ատամ պուլունուղ։ իհթիեաճաթը էհալիյի իճրա իտէճէք։ վէ իսթէնիլտիկի հալտէ մաքինա իլէ պուղ տախի եաբաճագ տըր։

Իսի տէֆթէր ուսուլենէ աշենա։ Ֆրանսըզճա տախի պիլիր։ վէ եէսինտէ միւթէպէր շէհատէթնամէլերի պուլունան պիր քեամիլ զաթ եազըճը լրգ իչին պիր մահէլլ իսթէմէքտէ օյտուղունան։ արզու իտէն թասքէօյտէ Հալբճրօղլուտա հաճի Յովհաննէս ադանըն գահվէսինտէն սիւալ իյլէմէսի։

THE NORTH BRITISH & MERCANTILE INSURANCE COMPAMY.

Լէնդրանը Ճէմալ Պէյլէնտէ էվ Ընէ-ճճարլարդա-յիր «էքսոբրա» ֆոմբանեսը։

1809 սէնէսինտէ թէշքիլ օլունմուշ։

Սերմայէ 2,000,000 Ինկիլիզ լիրասը։

Թօրլանմըշ օլան վէ Իրատատան հասըլ օլան սերմայէ 2,687,313 Ինկիլիզ լիրասը։

Զիյրատէքի իմզա սահիպի պալեատէքի սիկուրթա գումբանեասը թարաֆընտան զայէթ ֆայիտէլի շարթլար իլէ եանկընա գարշը սիկուրթա իթմէէ մէզանիեէթի վար տըր։

Գումբանեա ատէնթօսու

Ռ-էեբ Ր. Ս---ն։

Գալաթատա։ Էիւքսէք-գալաթրրմատա։ Գէորգ պէյ խանընտա։

Իսկիւտարտա Սէլամլըզ ճատատէսինտէ թիւթիւնճիւ հանի Գրիգորան տէօրթ օտալը էվի։ տէրանէնտէ չամլըր երգաեատագ սուեու։ վէ պաղչէսի պուլունտուղու հալտէ։ էհվէն ֆիեաթլա սոթրը օլուպ։ թալէպ օլան վաթրն։ կէրէք մէզքիւր էվի պագմագ կէրէք սայիր մալ իմամթլար ալմագ իչին։ Էվ ին ալթընտաքի թիւթիւնճիեէ սիւալ իյլէմէսի իլան օլունուր։

Ամէլիյաթը ճէրրահիյէ իճրա իթմէքսիզին։ աղրբեան տիշլէրին վէճալարընը (աղրը) ատֆ ու իպալէ իթմէք։ վէ տիշլէրի չրգմըշ օլանլարըն տիշլէրինինեէրլէրինէ զահմէթսիզճէ թապիի վագ օլունմուշ կիպի։ զաեէթ տիգգամ օլունսա պիչէ անլաշըլմամագ իւզրէ։ տիշ գօյմագ վէ տախիլի էֆմէք վէ չէնէտէքի էմրագ վէ գուրուհ վէ թէվէլիւլի տէնտանա թէտավի իթմէք։ վէ տիշլէրի թագիրաթընտան։ եանի եէրլէրինտէ օյնաեըպ պիր թարաֆա տէվրիլմիքլէրի հալտէ եէրլէրինէ գօյմագ։ վէ տախիլի ֆէմի թէմիզլէմէքտէ։ վէ բասլանմըշ վէ սրեահլանմըշ օլան տիշլէրին բաս վէ քիրլէրինի չրգարբագ։ ճէվհէրի զաթիսինի թէճարտ իթմէքտէ։ վէ աղզին ֆէնա գօգուլարընը իսլամ իթմէքտէ վէ սարն վէ լասթիքտէն զայէթլէ լաթիֆ վէ բանա վէ սալապէթլի վէ խաֆիֆ եէմէք եէնտիկի վագբթատա պիր զարար ու զիեան վերմէզ ալեա եէրլի վէ չրգար գօնուր տիշլէր եաբմագտա օլան Փարիսի թապիպ տիշճի Մ. Բէլէզ Պէյ-օղլունտա Կրավանի սօգագընտա 2 նիւմէրօտա իսքեան իթմէքտէ։ վէ ալաֆրանկա սաաթ 6 տան 4 է գատար կէլէն վէ կիտէնլէրէ ամէլիյաթը մէզքիւրէնի իճրա իլէմէքտէ օուպ քէնտիսինի կէօրմէք վէ կէթիրմէք միւրատ իտէնլէր օլուր իսէ, օրատան սիւալ իթսարմէլէրի։ 5

Կէրէք թիւճճարնա վէ կէրէք սարրաֆնա բէք է յի տօրիտ տէֆթէրի թուրթան վէ Ֆրանսըզճա տախի պիլէն պիր եազըճը յա լուսմի օլան զաթրն մանթպատամբզա միւրաճաաթ իյլէմէսի իլան օլունուր։

ՎԻԵՆՆԱ ՎԷ ԲԱՒՍԻԱ ԲՈԱՆԳՕԼԱՐԸ

Վիեննանըն հէր նէվի բրանգա ադրօնպարը (անա պիլէթի) վէ բրօմէսլէրի։ վէ Բուսիանըն պերլինի վէ իքինճի վէ պաղչէյի։ վէ Ֆայիզ լի խամիդրազլարը։ վէլէսբլ Նէմցի վէ Մօսկօֆ սէհիմլերինին հէր պիր չէշիտինտէն Գալաթատա Գօմիսիօն խանը գարարտա։ եանընտա Ն.օ. 16 սարրաֆ Մ. Հօրճի Ճանէթօ մուդազասընտա ֆիրուխթ օլունմագատա տըր։

1866 սէնէսինին Բուսիա բրանգասու տէֆա բուսի սեպտեմբերի իպթիտասընտա չէքիլճէք օլուպ։ վէ կէրէք անա պիլէթի վէ կէրէք բրօմէսլերի պուլունմագատա տըր։

Պու տէֆա Ավսթրի բրանգասու սեպտեմբեր 20 տէ չէքիլճէք օլուպ։ 1700 պիլէթ գազանագ տըր։ Բրօմէսլերին ֆիսթլարը 40 դուրուշ տըր։

Մ. Հօրճի Ճանէթօ Վիեննանըն հէր նէվի ֆօնտօ ֆայիզ գուրօնլարընը վէ քէզալիք հէր նէվի պանգնօթլարընը սոթրն ալրպ։ խսթէնիլտիյի հալտէ սաթմագատա օլտուղունու տախի իլան իտէր։

THE LONDON & ORIENTAL STEAM TRANSIT MARINE INSURANCE OFFICE,
371, LEADENHALL-STREET, LONDON.
JAMES HARTLEY & CO., Manager.
Պահրլեէ «էկսբրա» ֆոմբանեասը։

1843 տէ թէշքիլ օլունմուշ։

Զիյրատէքի իմզա սահիպի։ իչ պու գումբանեա թարաֆընտան։ Խսթանպոլտա տանէնթօ նասպ օլունմուշ օլտուղունտան։ կէրէք մալ վէ կէրէք ագճէ իւզերինէ տէնիզ խասարտաթրնա գարշը էն ուճուզ ֆիեաթ իլէ։ սիկուրթա թուրթմատա մէզանիեէթի վար տըր։

Գումբանեա ատէնթօսու

Ռ-էեբ Ր. Ս---ն։

Գալաթատա։ Էիւքսէք-գալաթրրմատա Գէորգ պէյ խանընտա։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԵՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԷՆ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՅԷ
ԳԼԽ ՕԳԼՈՒՆՏԱ ՏՕԳՐՈՒ ԽՕԼՏԱ, ՏՕԹՕԿՐԱՏ ԱԳՏՈՒԼԱ
ԳԻՐԱՏԵՐԻԷՐ ԳԱՐՇՔԸՐՆՏԱ ՀԻՍՄԷՐՈ 467։